

Akademik Güdülenme leğinin Geçerlik ve Güvenirlik Kanıtlarının Uluslararası ğrenciler İçin İncelenmesi: Türkiye’deki Batı Trakyalı Yükseköğretim ğrencileri rneđi¹

Fatma MEMET²

Nagihan OğUZ-DURAN³

Gönderim Tarihi: 05.08.2024

Kabul Tarihi: 09.10.2024

Yayın Tarihi: 20.10.2024

zet: Akademik motivasyonun, çeşitli duygusal, eğitsel, mesleki değişkenlerle ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu nedenle akademik motivasyon her düzeydeki ğrenci için önemli bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Uluslararası ğrenciler söz konusu olduğunda bu değişken sosyal entegrasyon ve niversiteye aidiyetten başlayarak, çeşitli aıllardan öğrencinin yaşamını akademik, sosyal ve psikolojik aıllardan etkileyebilme potansiyeline sahiptir. Türkiye’de yükseköğrenime devam eden öğrenciler arasında Batı Trakya Türk Azınlık Mensubu (BTTAM) uluslararası öğrencilerin önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Bu ğrenciler için yükseköğretimde yürütülecek rehberlik ve psikolojik danışmanlık uygulama ve araştırmalarında nitelikli lme araçlarının kullanılmasına zen gösterilmesi, araştırmalarda elde edilecek bulguların bilimsel gücü bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırmada Akademik Güdülenme leğinin (AG; Bozanoğlu, 2004) bazı geçerlik ve güvenirlik kanıtları BTTAM uluslararası yükseköğretim ğrencilerinde incelenmiştir. Çalışmada Türkiye’de yükseköğrenime devam eden 311 BTTAM öğrenciden veri toplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için uygulanan iki ayrı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda 3 boyutlu modelin tek boyutlu modele kıyasla daha iyi uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Ölçeğin iyi düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir ($\alpha = .88$, $\omega = .88$ ve $\lambda_6 = .90$). Sonuçlar AG’nn BTTAM uluslararası öğrencilerle yürütülecek rehberlik hizmetlerinin etkililiğinin sınanabileceği veya akademik motivasyonun çeşitli değişkenlerle ilişkilerinin inceleneneceği çeşitli araştırmalarda kullanılmak üzere bazı geçerlik ve güvenirlik kanıtlarına sahip olduğunu, ancak akademik motivasyonu lmeye yönelik lme araçları konusunda yeni alışmalara ihtiyaç duyulduğunu gstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik motivasyon, Batı Trakya Türk azınlığı, Geerlik, Gvenirlik, Uluslararası ğrenciler

Examining the Validity and Reliability Evidence of the Academic Motivation Scale for International Students: The Case of Higher Education Students from Western Thrace in Turkey

Abstract: It is known that academic motivation is related to various emotional, educational, and professional variables. Therefore, academic motivation emerges as a crucial concept for students at all levels. In the case of international students, this variable has the potential to affect a student's life in various aspects, academically, socially and psychologically, starting from social integration and belonging to the university. It is seen that Western Thrace Turkish Minority (WTTM) international students have an important place among the students attending higher education in Turkey. It is important to pay attention to the use of qualified measurement tools in guidance and psychological counseling practices and research to be carried out in higher education for these students, in terms of the scientific power of the findings to be obtained in the research. . In this study, some validity and reliability evidence of the Academic Motivation Scale (AMS; Bozanoğlu, 2004) was examined in WTTM international higher education students. Data were collected from 311 WTTM students attending higher education in Turkey. As a result of two separate Confirmatory Factor Analysis (CFA) applied to examine the construct validity of the scale, it was determined that the 3-dimensional model had a better fit than the unidimensional model. The scale was found to have good internal consistency ($\alpha = .88$, $\omega = .88$, and $\lambda_6 = .90$). The results showed that AMS has some validity and reliability evidence to be used in various studies in which the effectiveness of guidance services to be carried out with WTTM international students can be tested, or the relations of academic motivation with various variables; but, new studies are also needed on measurement tools to measure academic motivation.

Keywords: Academic motivation, Western Thrace Turkish minority, Validity, Reliability, International students

¹ Bu makale "Türkiye’de Yksekğrenime Devam Eden Batı Trakya Türk Azınlığı Mensuplarının İç Umudu, Akademik Motivasyon Ve niversiteye Aidiyet Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye, pd.fatmamemet@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8308-0733

³ Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye, nagihan@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8049-1510

GİRİŞ

Motivasyon (güdülenme) birçok alanda farklı bir biçimde ele alınan ve doğrudan gözlemlenemeyen, bu nedenle de tanımlanması güç olan bir kavramdır. Motivasyon kelimesi, köken itibarıyla Latince "hareket ettirme" veya "hareketlendirme" anlamına gelen "movere" sözcüğünden gelerek İngilizce ve Fransızca "motive" olarak kullanılmaktadır. Türkçe'de ise "güdü" veya "harekete geçiren olgu" şeklinde kullanılmaktadır (Durmaz, 2006; Eren, 2000). Türk Dil Kurumu (2011) motivasyonu "insanın istenilen bir hedefe doğru yönelmesine neden olan zihinsel bir durum" olarak tanımlamaktadır. Psikoloji alanyazında ise motivasyon, bireylerin eylemlerini şekillendiren, bu eylemlerin yönünü, yoğunluğunu ve sürekliliğini etkileyen çeşitli etmenleri ve işleyiş mekanizmalarını içeren bir kavramı ifade etmek üzere kullanılmaktadır (Dörnyei, 2000; Ryan ve Deci, 2000). Motivasyon bireyin "herhangi bir alandaki" eylemine yönelik harekete geçişiyle ilgili olabilecek genel bir kavram olmakla birlikte, öğrenciler ve eğitim yaşantısı söz konusu olduğunda "akademik motivasyon" kavramı öne çıkmaktadır. Akademik motivasyon, bir öğrencinin eğitime katılım için duyduğu istek ve ilgiyi ifade etmektedir. Akademik olarak motive olan öğrenciler genellikle eğitimi ve öğrenmeyi önemserler, bilgi edinmeyi keyifli bulurlar, öğrenme ile ilgili etkinliklerden zevk alırlar ve gelecekleriyle ilgilenirler (Martini, Khan ve Muttaqiyathun, 2023). Bu tip öğrenciler, eğitimlerinin bir parçası olarak kendilerini geliştirmeye ve bilgiye ulaşmaya odaklanarak, öğrenme sürecini etkin bir şekilde sürdürme eğilimindedirler. Akademik motivasyon kavramı, öğrencilerin akademik eğitim ve kariyeri üzerindeki etkileri sebebiyle tüm öğrenciler için önemli görülmektedir. Ancak, uluslararası öğrenciler açısından bu kavram ayrı bir öneme sahiptir. Bu öğrenciler, farklı kültürlerden gelmeleri, dil bariyeriyle karşılaşmaları ve genellikle yeni bir eğitim sistemiyle tanışmaları gibi özgün zorluklarla karşılaşabilmektedirler. Bu bakımdan, akademik motivasyon, uluslararası öğrencilerin bu zorlukları aşmalarına, yeni bir ortama uyum sağlamalarına ve başarıya ulaşmalarına yardımcı olan kilit bir unsur olabilmektedir. Bu öğrenci grubu için motivasyon, sadece akademik performanslarını değil, aynı zamanda kültürlerarası deneyimlerini ve kişisel gelişimlerini de şekillendirme potansiyeline sahiptir. Alanyazında akademik motivasyon uluslararası öğrenci olmaktan bağımsız olarak tüm yükseköğretim öğrencilerinin akademik uyumunu etkileyen faktörler arasında diğer faktörlerin önüne geçen ve önemli roller oynayan bir faktör olarak görülmektedir (Dennis, Phinney, ve Chuateco, 2005; Donche, Coertjens, van Daal, De Maeyer ve Van Petegem, 2014). Çeşitli araştırmaların bulguları akademik motivasyonun kariyer kararlılığı (Koyuncuoğlu, 2021), akademik başarı (İzadi vd., 2014), akademik öz yeterlik (Demirbilek ve Han, 2022), üniversiteye aidiyet (Özdemir, 2023) sosyal entegrasyon (Noyens vd., 2019) ile pozitif yönde; akademik yabancılaşma (Ahmadi vd., 2023), erteleme davranışı (Güdü, 2016) ve umutsuzluk (Şahin, 2023) ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalardan anlaşılacağı üzere akademik motivasyon öğrencilerin akademik hayatının iyileştirilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla öğrencilerin akademik motivasyonunun etkili bir şekilde ölçülmesi ve bunu arttırmaya yönelik girişimlerde bulunulması; öğrencilerin hem sosyal uyumları hem de akademik hayatlarının iyileştirilmesi bakımından önemlidir.

Uluslararası Öğrenciler ve Akademik Motivasyon

Küreselleşmenin ve teknolojik ilerlemelerin etkileşimleri sonucunda, sınırları aşan iletişim ve ulaşım olanaklarının artmasıyla birlikte, dünya genelindeki yükseköğretim kurumları daha erişilebilir hale gelmektedir (OECD, 2018). Bu durum uluslararası öğrencilerin sayısında görülen sürekli artışa da zemin hazırlamaktadır. Kültürler arası etkileşimin artması, ekonomik faktörler, çeşitli ülkelerin sunduğu akademik olanaklar vb. nedenlerle "uluslararası öğrenciler" farklı

coğrafyalardan eğitim almayı tercih etmekte ve bu alanda küresel talep sürekli bir ivme kazanmaktadır (OECD, 2018). Bu talebin bir sonucu olarak Türkiye'nin de çok sayıda uluslararası öğrenciye ev sahipliği yaptığı bilinmektedir (Çiçek, 2023). Yapılan araştırmalar, uluslararası öğrencilerin duygusal ve sosyal açıdan risk altında olduğunu göstermektedir (Russell, Rosenthal ve Thomson, 2010; Sherry, Thomas ve Chui, 2010;). Bu durumun temelinde, yeni bir ülkede yaşamının getirdiği kültürel uyum süreci yatmaktadır. Yabancı bir kültüre adapte olma çabası, özellikle farklı sosyal normlar ve beklentilerle karşılaşan öğrenciler için duygusal zorluğa neden olabilmektedir (Çetinkaya-Yıldız, Çakır ve Kondakçı, 2011; Gu, Schweisfurth ve Day, 2010). Ayrıca, farklı bir eğitim sistemine uyum sağlama süreci de öğrenciler üzerinde akademik baskı oluşturma potansiyeline sahiptir (Smith ve Khawaja, 2011). Çeşitli araştırmalar, uluslararası öğrencilerin genellikle yerel akranlarına kıyasla daha fazla uyum zorluğu yaşadığını ve bu sorunlarla başa çıkmak için yeterli kaynağa sahip olmadıklarını göstermektedir (Abe ve Zane, 1990; Poyrazlı ve Lopez, 2007). Araştırmacılar bu durumu dil zorlukları, güçlükler, maddi sıkıntılar, azalan sosyal destek, yalnızlık hissi gibi bir dizi faktörle ilişkilendirmektedir (Bradley, 2000; Poyrazlı ve Grahame, 2007; Taylan, 2019). Bu zorluklar, bir öğrencinin psikolojik iyi oluşunu önemli ölçüde etkileyebildiği gibi akademik ilerlemesini de olumsuz etkileyebilme potansiyeline sahiptir (Lin ve Yi, 1997). Türkiye'de uluslararası öğrenci konumunda olan BTTAM, bu risk faktörlerinin belirgin olduğu bir alt grubu oluşturmaktadır. Bunun nedeni bu öğrencilerin, kendi ülkelerinde de azınlık statüsünde bulunmalarıdır. Yapılan araştırmalar etnik azınlıkların psikolojik iyi oluş ve ruh sağlığı açısından dezavantajlı bir grup olduğunu göstermektedir (Berthoud ve Nazroo, 1997; Breslau vd., 2005; Okazaki, 2009; Vega ve Rumbaut, 1991). Bu durum, duygusal ve sosyal zorlukların yanı sıra kimlik karmaşası ve aidiyet sorunlarını da beraberinde getirebilmektedir (Faircloth ve Hamm, 2005; Syed vd., 2013). Risk altındaki bu tür öğrenci gruplarına yönelik yapılacak çalışmaların bu öğrencilerin hem akademik hem de sosyal refahlarını artırmak için önemli bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Uluslararası Öğrencilerle Yapılan Araştırmalarda Ölçme Aracı Sorunu

Uluslararası öğrencilere yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda, ölçek uyarlama veya o kültür ve dildeki öğrencilere yönelik geçerlik ve güvenilirlik kanıtları mevcut olan ölçme araçlarının kullanılması önemlidir. Farklı bir kültürde hazırlanmış bir ölçme aracının, başka dillere çevrilmesi ve başka bir kültürde psikometrik çalışmalarının yapılması süreci; alanyazında "ölçek uyarlama" sürecini ifade etmektedir (Deniz, 2007). Yalnızca aynı dili paylaşıyor olmalarına karşın uzun yıllar, hatta kuşaklar boyunca, aynı coğrafyada yaşamamış bireylerin aynı ölçme araçlarında verilen ifadeleri tam olarak aynı biçimde anlamlandırmamaları mümkündür. Kültürel denklik (cultural equivalence) söz konusu olduğunda aynı kültürün içinde yaşayan bireylerin bile yaşanan hızlı değişimler (örn. teknoloji alanında yaşanan hızlı değişimlerin günlük yaşam yansımaları vb.) neticesinde farklılaşabildikleri ve bu nedenle ölçme araçlarının kullanılmasında bu dinamik yapının dikkate alınması gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır (Çapık, Gözüm ve Aksayan, 2018). Bu bakımdan, uluslararası öğrencilerle yapılan araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarının kültürler arası geçerliliği önemli bir araştırma alanı olarak görülmektedir. Bir kültürde geçerli olan bir kavram veya ölçüm, başka bir kültürde aynı etkiyi göstermeyebilir. Türkiye'de yükseköğrenime devam eden uluslararası öğrenciler bağlamında düşünüldüğünde, uluslararası öğrenci gruplarında; ölçme aracının İngilizce sürümü kullanıldığı takdirde İngilizce bilmeyen öğrencilerle karşılaşılabilir gibi, İngilizce bilen ancak İngiliz kültüründe yetişmeyen, Türkçe bilen ancak Türk coğrafyasında yetişmeyen öğrenciler olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yapılan araştırmalarda kullanılacak ölçme araçlarının kültürler arası geçerliliğinin kontrol edilmesi

sorunu ortaya çıkarmaktadır. İngilizce bilmeyen öğrenciler, ölçme araçları ve iletişim kanalları konusunda daha fazla destek ihtiyacı duyabilirken, İngilizce bilen ancak İngiliz kültüründe yetişmeyen öğrenciler, kültürel referans noktalarının farklılığından kaynaklanan anlam karmaşalarıyla başa çıkmak zorunda kalabilmektedir. Aynı şekilde, Türkçe bilen ancak Türk coğrafyasında yetişmeyen öğrencilerin, yerel normlar ve kültürel referanslar konusunda eksik bilgiye sahip olabilmeleri mümkündür. Uluslararası öğrencilerin uyumunu ve akademik başarısını etkileyen akademik motivasyon kavramı önemli bir araştırma alanı olarak düşünüldüğünde, bu araştırmalarda kullanılacak geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarına sahip ölçme araçları önem kazanmaktadır. Türkiye’de akademik motivasyon araştırmaları incelendiğinde öncelikle belirli bir derse yönelik (örneğin fen, teknoloji, matematik, müzik, vb.) motivasyonun araştırıldığı (İnel-Ekici, Kaya ve Mutlu, 2014; Özevin, 2006; Uzun ve Keleş, 2010; Yaman ve Dede, 2007; Yenice, Saydam ve Telli, 2012) ancak bu çalışmaların yükseköğretim düzeyinde olmadığı görülmüştür. Yükseköğretim öğrencileri için akademik motivasyonu ölçmek amacıyla kullanılan ölçme araçları araştırıldığında ise alanyazında Bozanoğlu (2004) tarafından geliştirilen 20 maddelik ve üç alt boyutlu (Kendini Aşma, Bilgiyi Kullanma, Keşif) Akademik Güdülenme Ölçeği (AGÖ)’nin yanı sıra Karataş ve Erden (2012) ve Karagüven (2012) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan, orijinali Vallerand ve arkadaşları (1992) tarafından geliştirilmiş olan, 28 maddelik 7 faktörlü (dışsal motivasyon’un üç alt boyutu, içsel motivasyonun üç alt boyutu ve motivasyonsuzluk) Akademik Güdülenme Ölçeğinin kullanıldığı görülmüştür. Bu ölçme araçlarından ikincisi (Vallerand ve Bissonnette, 1992) için ölçeğinin yedi faktörlü özgün yapısı Karagüven (2012) tarafından üniversite öğrencilerinde, Yurt ve Bozer (2015) tarafından ise ortaokul öğrencilerinde incelemiştir. İlk ölçme aracı olan AGÖ (Bozanoğlu, 2004) ise daha önce katılımcıları üniversite öğrencilerinden oluşan çeşitli araştırmalarda; örneğin öğretmen adaylarında (Saracaloğlu, Kocakuşak ve Eken, 2020; Saracaloğlu ve Dinçer, 2009) hemşirelik öğrencilerinde (Genç Köze, Gümüşler Başaran ve Kefeli Col, 2024; Yiğit vd., 2024), spor öğrencilerinde (Alemdağ, Öncü ve Yılmaz, 2014) ve müzik öğrencilerinde (Şeker, 2017) vb. kullanılmakla birlikte, ölçeğin üniversite öğrencilerinde kullanılmasına yönelik geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarının incelenmeye ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Bu çalışmada, Bozanoğlu (2004) tarafından geliştirilmiş olan AGÖ’nün BTTAM uluslararası öğrenciler için geçerlilik ve güvenilirlik kanıtlarının incelemesi ve bu sayede bu öğrenci grubuyla yürütülecek PDR hizmetlerinin etkisini değerlendirmeye yönelik deneysel çalışmalarda ve çeşitli değişkenlerle yapılacak ilişkisel araştırmalarda AGÖ’nün kullanılabilmesi için gerekli kanıtların sağlanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın verileri, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki 31 farklı üniversitede öğrenim gören toplam 311 BTTAM üniversite öğrencisinden toplanmıştır. Ham veriler incelendiğinde öncelikle hâlihazırda Yunanistan’da yükseköğretime devam eden ve araştırma kapsamına uymayan 3 kişi; ardından uç değerler boxplot ile incelenerek 8 kişi veri setinden çıkartılmıştır. Sonuç olarak araştırmanın veri analizlerine 300 kişiyle devam edilmiştir. Buna göre, araştırma ön lisans düzeyinde 13 öğrenci, lisans düzeyinde 236 öğrenci, yüksek lisans düzeyinde 43 öğrenci ve doktora düzeyinde 8 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18-32 yaşında ($\bar{x}=21.93$ $SS=3.12$) olup % 69’u kadın, %31’i erkektir. Batı Trakya’da 15 yıldan fazla süredir ikamet eden katılımcıların oranı % 91.4 iken, Türkiye’de 1- 4 yıl arasında ikamet eden öğrencilerin oranı % 42.3’tür.

Veri Toplama Araçları

Bilgilendirilmiş Onam ve Kişisel Bilgi Formu: Bu formla katılımcılara gizlilik ve gönüllülük esasları açıklanarak, bilgilendirilmiş onamlarının alınması hedeflenmiştir. Açıklamaları okuduktan sonra, dijital onam formunda "Kabul ediyorum" seçeneğini işaretleyen ve onay veren öğrenciler çevrimiçi anketi gönüllü olarak yanıtlayarak araştırmaya katılım göstermişlerdir. Onamın ardından formda katılımcıların yaş, cinsiyet, öğrenim görülen üniversite, eğitim kademesi, Batı Trakya ikamet süresi ve Türkiye'de ikamet etme süresi bilgilerine yönelik sorulara yer verilmiştir.

Akademik Güdülenme Ölçeği (AGÖ). Bozanoğlu (2004) tarafından lise öğrencilerinden elde edilen verilerle geliştirilen ölçek, 20 maddeden oluşmakta ve 1 "Kesinlikle uygun değil" ile 5 "Kesinlikle uygun" arasında derecelenen 5'li Likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmektedir. AGÖ, "Kendini aşma", "Bilgiyi kullanma" ve "Keşif" olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 4. maddesi ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür. Toplam puanın yüksekliği, akademik motivasyonun yüksekliğine, düşük puanlar akademik motivasyonun düşüklüğüne işaret etmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi çalışmaları kapsamında yapı geçerliliğini tespit etmek için yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanıp doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmamıştır. Ölçeğin tek faktörlü ve üç faktörlü olarak kullanılabileceği belirtilmiştir. AFA sonucunda açıklanan toplam varyans %42.2 olarak hesaplanmıştır. Toplam varyansın %30.3'ü birinci faktör, %6.9'u ikinci faktör ve %5.0'ı üçüncü faktör tarafından açıklanmaktadır. AGÖ için maddelerin toplam puanla korelasyonlarının .41 ile .70 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği incelemek amacıyla yapılan çalışmalarda test-tekrar test yöntemi kullanılmış ve iki uygulama arasındaki korelasyonun .87 olduğu bulunmuştur. Cronbach güvenilirlik katsayıları ise ölçeğin bütünü için .88, "Kendini Aşma" .86 alt boyutu için "Bilgiyi Kullanma" altboyutu için .72 ve "Keşif" altboyutu için .73 olarak hesaplanmıştır. Ölçekteki maddelerin ayırt edici olup olmadığını belirlemek için, çalışma grubunun en yüksek ve en düşük puan alan %27'lik dilimleri karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, her bir maddenin iki grup arasında anlamlı bir fark yarattığını ve maddelerin grupları doğru bir şekilde ayırt edebildiğini göstermiştir. Benzer şekilde, süper lisede okuyanlarla normal lisede sınıf tekrarı yapanlar karşılaştırılmış ve süper lisede okuyanların puanlarının diğer gruba kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu karşılaştırma ile ölçeğin birbirinden farklı olan iki grubu ayırt edebilme yeteneğine dair kanıt sağlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 24.06.2022 tarihinde, 26 numaralı karar ile alınan iznin ardından araştırmanın verilerinin toplanma süreci başlatılmıştır. Veriler BTTAM uluslararası üniversite öğrencilerinin Türkiye'nin birçok farklı ilinde ikamet etmesi sebebiyle ilgili gruba ulaşabilmeyi kolaylaştırmak adına çevrimiçi olarak Google Formlar kullanılarak toplanmıştır. Katılımcılara, Batı Trakya Türk Azınlığı temalı dernek grupları (BATÖB, BTTD, Bihlimder vb.) ve sosyal medya platformları (Instagram, Telegram ve Whatsapp) aracılığıyla ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan öğrencilerin özelliklerini tanımlayabilmek amacıyla çalışmada öncelikle betimsel istatistiklerden frekans, yüzdelik, aritmetik ortalama, standart sapma hesaplanmıştır. AGÖ'nün her bir maddesi için aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerine de betimsel istatistikler kapsamında başvurulmuştur. AGÖ'nün 20 maddelik tek boyutlu ve üç boyutlu yapısının geçerliliğini incelemek amacıyla iki model için DFA

uygulanmıştır. DFA’da verilerin hem tek değişkenli hem de çok değişkenli normal dağılım varsayımlarını karşılaması beklenmektedir. Alanyazında tek değişkenli normallik varsayımı için çarpıklık ve basıklık değerlerinin, 1 ile +1 aralığında (Hair, vd., 2013); 1.5 ile - 1.5 aralığında (Tabachnick, Fidell, Ullman, 2013) veya -2 ile +2 aralığında yer almasının (George ve Mallery, 2003) uygun olabildiği bildirilmektedir. Çok değişkenli normallik varsayımı için ise Mardia’nın basıklık katsayısının 3’ün altında olması (Garson, 2012) ve mutlak değerce 10’dan daha büyük basıklık değerinin problem olduğu (Kline, 2016) bildirilmektedir. Çalışmanın verileri hem tek değişkenli hem de çok değişkenli normallik varsayımını karşıladığından araştırmada parametre kestirim yöntemi olarak Maksimum Likelihood kullanılmıştır. DFA’da model uyumunu incelemek kay kare serbestlik derecesi oranı (χ^2/sd), goodness-of-fit index (GFI), comparative fit index (CFI), root mean square error of approximation (RMSEA) ve adjusted goodness of fit index (AGFI) kullanılmıştır.

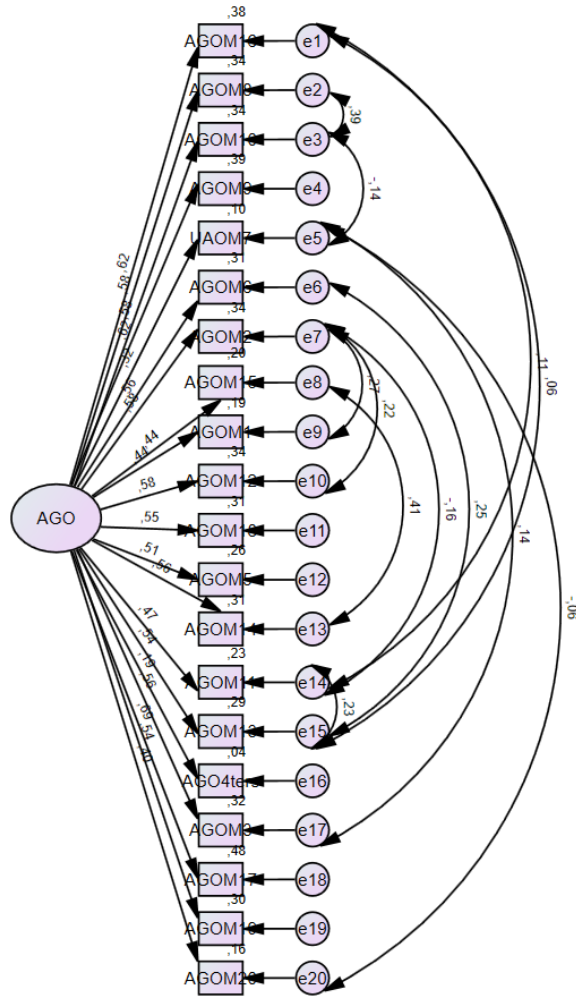
Alanyazında iyi uyum için $\chi^2/sd < 3$, CFI $\geq .95$, GFI $\geq .95$, AGFI $\geq .90$, ve RMSEA .05-06 arasında önerilirken, kabul edilebilir uyum için $\chi^2/sd < 5$, CFI $\geq .90$, GFI $\geq .90$, AGFI $\geq .85$ ve RMSEA $< .08$ değerleri önerilmektedir (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2016; Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003; Steiger, 2007). Ölçeğin iç tutarlılığını incelemek için öncelikle toplam ve alt ölçek puanları için Cronbach alpha (α) değerleri hesaplanmıştır. Bununla birlikte, alanyazında çok boyutlu ölçme araçlarından elde edilen sonuçların güvenilirliğinde omega, tabakalı alfa ve maksimal güvenilirlik gibi iç tutarlılığı test eden farklı güvenilirlik katsayılarının kullanılmasının Cronbach alfa katsayısının raporlanmasından daha iyi olduğu vurgulandığından (Soysal, 2023) McDonald’s Omega (ω) ve Guttman’s Lambda (λ) değerleri de AGÖ toplam ve alt ölçek puanları için hesaplanmıştır. Alanyazında Cronbach Alfa kat sayısı için .70’in üzerindeki değerler yeterli güvenilirlik kanıtı olarak kabul edilmektedir (Özdamar, 2016). Madde toplam puan korelasyonları için .30 ve daha yüksek madde toplam korelasyonu bildirilen maddelerin bireyleri iyi ayırt ettiği belirtilerek tavsiye edilmektedir (Büyüköztürk, 2017).

Son olarak, alanyazında akademik motivasyonun cinsiyete göre değiştiğini (Alemdağ, 2014; Erdem, 2019; Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2013; Oğuz-Duran, Arpağ ve Kuşci, 2021) veya değişmediğini (Atay, 2018) bildiren çeşitli araştırma bulgularına rastlandığından, AGÖ’den alınan ortalama puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Bu test öncesinde varyansların homojenliğini sınamak amacıyla yapılan Levene’s testi sonuçları varyansların homojen olduğunu (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2011). göstermiştir ($L = .245$, $p > .05$). İstatistiksel analizlerde .01 ve .05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır. Veriler, AMOS 24, SPSS 25 ve JASP 17 yazılımları kullanılarak analiz edilmiştir.

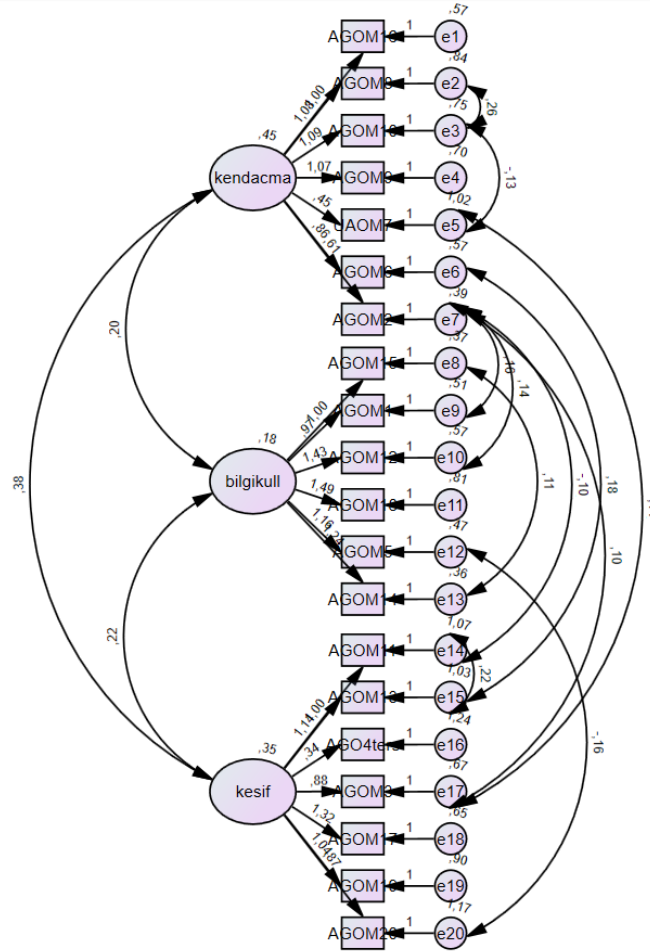
BULGULAR

Araştırma ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek amacıyla iki ayrı model için DFA uygulanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi çalışmaları kapsamında (Bozanoğlu, 2004) AGÖ’nün hem tek faktörlü hem üç faktörlü kullanıma uygun olduğu belirtildiğinden, ilk olarak 20 maddelik tek boyutlu model için DFA yapılmıştır. Bu modele ilişkin uyum değerleri kabul edilebilir değerlerin dışında kalmış ve önerilen modifikasyon indeksleri doğrultusunda hata varyansları çizilse de bu model için yalnızca dört ayrı uyum iyiliği indeksi için kabul edilebilir değerlere ulaşılabilmektedir ($\chi^2/df=2.12$ $p=0.00$; RMSEA=.061, CFI=.91, GFI=.89 ve AGFI=.85). Ardından 3 boyutlu 20 maddelik model için yeniden DFA yapılmış ve bu model için de ilk etapta uyum değerlerinin kabul edilebilir değerlerin dışında olduğu görülmüştür ($\chi^2/df=2.87$ $p=0.00$; RMSEA=.079, CFI=.82, GFI=.84 ve AGFI=.81). Ancak önerilen modifikasyon indeksleri doğrultusunda hata varyansları,

alanyazında önerildiği gibi (Field, 2018) her defasında bir modifikasyon yapmak suretiyle oluşturulduğunda üç boyutlu ikinci modelin tek boyutlu birinci modele kıyasla daha fazla uyum iyiliği indeksi bakımından kabul edilebilir uyum gösterdiği ($\chi^2/df=1.91$ $p=0.00$; $RMSEA=.055$, $CFI=.92$, $GFI=.90$ ve $AGFI=.86$) sonucuna ulaşılmıştır. Her iki model için de DFA gerçekleştirirken, iyi uyum değerlerine ulaşmak için birçok kovaryans çizimi yapılmıştır. Bu adım, modelin veriye daha iyi uyum sağlaması amacıyla yapılan gerekli bir düzenlemedir. Kovaryans eklemeleri, modelin hata terimleri arasında ilişki kurarak uyum indekslerini iyileştirmeyi hedefler ve DFA sürecinde yaygın olarak kullanılan bir tekniktir (Gökdemir ve Yılmaz, 2023). Dolayısıyla, bu tür müdahaleler, modelin doğruluğunu ve uyumunu artırmak için gerekli ve uygun bir yaklaşımken kovaryans sayısının fazla olması ölçeğin maddelerinin veya faktör yapısının yeniden gözden geçirilmesi ve uyarlanması gerektiğini gösterebilir (Ledoit ve Wolf, 2004). Sonuç olarak, AGÖ'nün tek boyutlu ve 3 boyutlu modelleri için ayrı ayrı yapılan DFA'lar üç boyutlu model için daha iyi uyum değerleri elde edilmiştir. DFA uygulanan her iki model için Path Diagramları standardize edilmiş faktör yükleri ile birlikte ve sırası ile Şekil 1'de ve Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 1 Tek Faktörlü Modelin Path Diyagramı

Şekil 2 Üç Faktörlü Modelin Path Diyagramı

20 maddelik 3 boyutlu ikinci modelde faktör yüklerinin alanyazında tavsiye edilen sınırlar içinde kaldığı (Büyüköztürk, 2017; Kline, 1994) ve 34 ile 72 arasında değiştiği görülmüştür. Buna göre tüm maddelerin istenilen değerlerin üzerinde ve iyi maddeler olduğu söylenebilir. Bu model için betimleyici istatistikler ve faktör yükleri Tablo 1’de verilmiştir. Ayrıca AGÖ’nün düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayıları hesaplanmış ve bu katsayıların .35 ve .63 arasında değiştiği görülmüştür.

Tablo 1. Üç Faktörlü model için Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Madde-Toplam Puan Korelasyonları, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Maddeler	X/SS	Faktör Yükleri	Madde-Toplam Korelasyonu	Çarpıklık	Basıklık
M1	4.26 (.830)	.46	.39	-1.04	.907
M2	4.36 (.748)	.56	.54	-.851	-.210
M3	3.73 (.976)	.51	.52	-.314	-.611
M4	4.15 (1.15)	.68	.45	1.32	.866
M5	4.38 (.844)	.44	.54	-1.22	.780
M6	3.27 (.553)	.56	.50	-.109	-.020
M7	3.04 (1.26)	.61	.59	.017	-.945
M8	3.51 (1.16)	.72	.58	-.406	-.613
M9	3.78 (1.10)	.47	.59	-.564	-.441
M10	3.20 (1.13)	.66	.45	-.090	-.608
M11	2.46 (1.19)	.52	.54	.384	-.766

M12	4.06 (.975)	.53	55	-.812	.124
M13	2.92 (1.22)	.47	52	-.046	.837
M14	4.38 (.798)	.62	39	-1.18	1.18
M15	4.57 (.740)	.61	59	-2.00	.452
M16	3.73 (1.00)	.50	63	-.408	-.343
M17	3.62 (1.12)	.60	50	-.591	-.254
M18	3.74 (1.10)	.41	51	-.518	-.435
M19	3.74 (1.13)	.34	37	-.615	-.356
M20	2.71 (1.19)	.51	35	.188	.281

AGÖ'nün İç Tutarlılığına İlişkin Bulgular

AGÖ'nün güvenilirlik kanıtlarının incelenmesi kapsamında α , λ^6 ve ω iç tutarlılık katsayıları hem ölçek geneli hem de alt boyut puanları için hesaplanmış, sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. AGÖ'nün Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Ait İç Tutarlık (α , ω ve λ^6) Değerleri

Boyutlar	Cronbach Alpha α	McDonald omega ω	Guttman lambda λ^6
Toplam	.88	.88	.90
Kendini Aşma	.83	.84	.82
Bilgiyi Kullanma	.76	.76	.75
Keşif	.69	.70	.69

Tablo 2'de görüldüğü gibi AGÖ toplam ve alt boyut puanları için hesaplanan her üç iç tutarlık katsayısı için de değerlerin en düşük .69 ile en yüksek .90 olacak şekilde yüksek seviyede iç tutarlığı işaret ettiği (Hair vd., 1998) bulunmuştur. Ölçeğin tamamı için bu değerler .88-.90 aralığında, alt boyut puanları içinse .69-.84 aralığındadır.

AGÖ'nün Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

AGÖ toplam ve alt boyutlarından alınan puanlara ait ortalama, standart sapma değerleri ile ölçeğin boyutları arasındaki ilişkiler Tablo 3'te verilmiştir. Ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyon değerlerinin .50-.89 arasında değiştiği görülmektedir. Korelasyon katsayısının 0-.29 arasında olması zayıf; .30-.64 arasında olması orta; .65-.84 arasında olması güçlü; .85-1 arasında olması ise çok güçlü olarak yorumlanmaktadır (Ural ve Kılıç, 2013). Buna göre, AGÖ'nün alt boyutlarının ölçeğin bütünüyle ve birbirleriyle orta ve güçlü düzeylerde ilişkili olduğu görülmüştür. En güçlü ilişki, "Toplam" ile "Keşif" boyutu arasında ($r = .89$ $p < .01$) bulunurken, en zayıf ilişki "Kendini Aşma" ile "Bilgiyi Kullanma" boyutları arasında ($r = .50$ $p < .01$) gözlenmiştir.

Tablo 3. AGÖ'nün alt boyutları için hesaplanan aritmetik ortalama, standart sapma ve Pearson korelasyon katsayıları

	Toplam	Kendini Aşma	Bilgiyi Kullanma	Keşif
Toplam	-	.88**	.77**	.89**
Kendini Aşma		-	.50**	.67**
Bilgiyi Kullanma			-	.58**
Keşif				-
Aritmetik Ortalama	3.68	3.55	4.23	3.33
Standart Sapma	.584	.750	.605	.677

** $p < .01$

AGÖ Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

AGÖ puanlarının kadın ve erkek BTTAM uluslararası öğrenciler bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. AGÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi sonuçları

	Grup	N	X̄	Ss	t	Sd	p
Toplam	Kadın	207	3.72	.589	1.962	.072	.051
	Erkek	93	3.58	.562			
Kendini Aşma	Kadın	207	3.55	.764	.048	.093	.962
	Erkek	93	3.55	.721			
Bilgiyi Kullanma	Kadın	207	4.28	.591	2.342	.075	.020*
	Erkek	93	4.10	.620			
Keşif	Kadın	207	3.41	.678	3.014	.083	.003**
	Erkek	93	3.15	.646			

* p<.05; ** p<.01

Tablo 4'te görüldüğü gibi, kadın ve erkek BTTAM uluslararası öğrencilerin akademik motivasyon düzeyleri arasında belirli alt boyutlarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bilgiyi Kullanma ($t = 2.342$; $sd = .075$; $p < .05$) ve Keşif ($t = 3.014$; $sd = .083$; $p < .01$) alt boyutlarında, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek puan aldığı görülmektedir. AGÖ toplam puanı için p değeri sınır düzeyde kalmış, ancak .05'in üzerinde kalmıştır ($t = 1.962$; $sd = .072$; $p = 0.051$). Kendini Aşma alt boyutunda ise cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = 0.048$; $sd = .093$; $p > .05$). Buna göre, kadın BTTAM uluslararası öğrencilerin bilgiyi kullanma ve keşif alt boyutlarındaki motivasyon düzeyleri erkeklerden anlamlı düzeyde daha yüksek olup, kendini aşma konusunda ise kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ayrıca etki büyüklükleri değerlendirildiğinde, Cohen's d değeri Bilgiyi Kullanma ve Keşif alt boyutları için sırasıyla 0.30 ve 0.39 olarak hesaplanmış, bu farkların küçük-orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Kendini Aşma alt boyutunda Cohen's d değeri 0.00 olarak bulunmuş olup, bu bulgu, bu boyutta gözlemlenen farkın pratik anlamda herhangi bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Akademik motivasyon alanyazında belirtilen çok çeşitli duygusal, eğitsel, mesleki değişkenle ilişkileri nedeniyle bütün eğitim kademelerindeki öğrenciler için önemlidir. Bununla birlikte, yükseköğretimdeki uluslararası öğrenciler söz konusu olduğunda bu öğrencilerin duygusal, sosyal, (Gu, Schweisfurth ve Day, 2010; Russell, Rosenthal ve Thomson, 2010; Sherry, Thomas ve Chui, 2010) ve eğitsel (Lin ve Yi, 1997) açıdan risk altında olması; farklı bir eğitim sistemine uyum sağlama sürecinin öğrenciler üzerinde akademik baskı oluşturması (Smith ve Khawaja, 2011); yerel akranlarına kıyasla daha fazla uyum zorluğu yaşamaları (Abe ve Zane, 1990; Poyrazlı ve Lopez, 2007); dil zorlukları, güçlükler, maddi sıkıntılar, azalan sosyal destek, yalnızlık hissi (Bradley, 2000; Poyrazlı ve Grahame, 2007; Taylan, 2019) vb. nedenlerle akademik motivasyonları olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu doğrultuda uluslararası öğrencilerin akademik motivasyonunu arttırmak amacıyla düzenlenecek rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkililiğinin tespit edilmesi veya öğrencilerin akademik motivasyonunu etkileyen faktörleri incelemeye yönelik

araştırmalarda kullanılacak geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarına sahip ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilerin akademik motivasyonunu gerek tek boyutlu bir yapıda gerekse Kendini aşma, Bilgiyi kullanma ve Keşif olmak üzere üç boyutta ölçmek üzere Bozanoğlu (2004) tarafından lise öğrencileri üzerinde geliştirilmiş olan AGÖ, alanyazında üniversite öğrencilerinden oluşan çok çeşitli araştırmalarda akademik motivasyonu ölçmek amacıyla kullanılmakla birlikte bu gruplar için geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarının incelenmesine ihtiyaç duyulduğu görüldüğünden bu araştırmada, AGÖ'nün bazı geçerlik ve güvenilirlik kanıtları Türkiye'de yükseköğretime devam eden uluslararası öğrenciler arasında geniş bir yeri olan BTTAM öğrenciler üzerinde incelenmiştir. Tek boyutlu ve 3 boyutlu iki ayrı model için uygulanan DFA'lar sonucunda ölçeğin üç boyutlu yapısının kabul edilebilir uyum gösterdiği bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığını incelemek amacıyla hesaplanan α , λ^6 ve ω katsayılarının ölçeğin tamamı için .88-.90 aralığında alt boyut puanları içinse .69-.84 aralığında değişerek yüksek seviyede iç tutarlılığı işaret ettiği (Hair, vd., 1998) görülmüştür. Ayrıca, madde toplam puan korelasyonlarının ve faktör yüklerinin alanyazında tavsiye edilen ölçütlere uygun olduğu (Büyüköztürk, 2017; Kline, 1994) ve AGÖ'nün alt boyutlarının ölçeğin bütünüyle ve birbirleriyle orta ve güçlü düzeylerde (Ural ve Kılıç, 2013) ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bu çalışmada DFA yapılırken, AGÖ'nün üç boyutlu yapısı için kabul edilebilir düzeyde uyum değerlerine ulaşmak için birçok kovaryans çizimi yapılmıştır. Kovaryans ekleme sayısının fazla olması ölçeğin maddelerinin veya faktör yapısının yeniden gözden geçirilmesi ve uyarlanması gerektiğini gösterebilmektedir (Ledoit ve Wolf, 2004). AGÖ'nün yapı geçerliği daha önce lise öğrencileri ile ve AFA kullanılarak incelenmiştir (Bozanoğlu, 2004). Bu bakımdan bu durumun BTTAM uluslararası öğrencilerinin kültürel farkları nedeniyle maddeleri farklı anlamlandırmasından kaynaklanması mümkün olabileceği gibi yerel öğrencilerle yapılacak benzer bir yapı geçerliği incelemesinde de benzer sonuçlarla karşılaşılması da mümkün olabilir.

Bu çalışmanın katılımcıları olan BTTAM uluslararası öğrencilerin Batı Trakya'da 15 yıldan fazla süredir ikamet etme oranının %91.4 olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaş ortalaması düşünüldüğünde ($\bar{x}$ =21.93), çok büyük bir kısmının yaşamlarının görece büyük bir bölümünü Türkiye'nin dışında, Batı Trakya'da geçirmiş oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca Türkiye'de 1-4 yıl arasında, görece kısa bir dönem, ikamet edenlerin oranının katılımcıların yarısına yakını (%42.3) oluşturduğu görülmektedir. Buna göre AGÖ'nün BTTAM öğrenciler için, daha önce Türkiyeli lise öğrencilerinden elde edilen verilerle oluşturulmuş yapısının benzer biçimde kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olmasının, BTTAM öğrencilerin kültürel bağları ve benzerlikleri ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Bu sonuç, Türkiye'de daha önce Ahıskalı yükseköğretim öğrencileri ile yapılan çeşitli araştırmaların (Dursun ve Oğuz-Duran, 2020; Kazımoğlu ve Oğuz-Duran, 2019; Kemal ve Oğuz-Duran, 2019; Oğuz-Duran ve Muslumoğlu, 2020) bulguları ile uyumlu görünmektedir. Bu çalışmada ayrıca AGÖ'nün toplam puanı ve alt ölçek puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Kadın ve erkek BTTAM uluslararası öğrencilerin akademik motivasyon düzeyleri arasında bazı alt boyutlarda farklılıklar tespit edilmiştir. Bilgiyi Kullanma ve Keşif alt boyutlarında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Cohen's d değeri bu alt boyutlar için sırasıyla 0.30 ve 0.39 olarak hesaplanmış olup, bu farkların küçük-orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Kendini Aşma alt boyutunda ise cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamış ve Cohen's d değeri 0.00 olarak hesaplanmıştır; bu da pratik anlamda bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bu bulgular, kadın öğrencilerin belirli alanlarda erkeklerden daha yüksek akademik motivasyona sahip olabileceğini gösterse de, etki büyüklüklerinin düşük olması nedeniyle bu farkın dikkatli yorumlanması gerektiği anlaşılmaktadır. Alanyazında akademik

motivasyonun cinsiyete göre farklılaşmadığını bildiren çalışmalar (Atay, 2018) olduğu gibi akademik motivasyon bakımından kadınlar lehine (Erdem, 2019; Oğuz-Duran, Arpağ ve Kuşci, 2021) veya erkekler lehine (Gömlüksiz ve Serhatlıoğlu, 2013) farklılıklar olduğunu bildiren çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmanın bulguları, kadınlar lehine fark bildiren bulgularla uyumlu olmakla birlikte, bu farkın etkisinin düşük düzeyde olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, BTTAM uluslararası öğrenciler arasında erkek öğrencilerin akademik motivasyon bakımından daha fazla risk altında olabileceği ve bu durumun eğitsel, sosyal, psikolojik vb. alanlarda yükseköğretim rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri bağlamında dikkatle ele alınması gerektiği değerlendirilebilir.

Öneriler

1. Bu çalışmada AGÖ'nün üç boyutlu yapısının yapı geçerliği için kabul edilebilir iyi uyum değerlerine ulaşmak birçok kovaryans çizimi yapılarak mümkün olmuş ve bunun nedeninin kültürel farklılıklardan mı kaynaklandığı yoksa ölçeğin yapısı ile mi ilgili olduğu tespit edilememiştir. Bu bakımdan, çalışmanın alanyazında uluslararası öğrencilerin akademik motivasyonunu ölçmek amacıyla kullanılacak ölçme araçlarının psikometrik özelliklerinin incelemesine ve daha güçlü ölçme araçlarına ihtiyaç duyulduğuna dikkat çektiği düşünülebilir. Gelecek araştırmalarda AGÖ'nün yapı geçerliği farklı uluslararası öğrencilerden ve yerel öğrencilerden oluşacak çalışma gruplarından toplanacak verilerle ve karşılaştırmalı olarak incelenebilir. Uluslararası öğrencilerin akademik motivasyonunu ölçmeye yönelik yeni ölçme araçları üzerinde çalışılabilir.
2. Bu çalışmada AGÖ'nün BTTAM uluslararası öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerini ölçmek için kullanılabileceğini gösteren yapı geçerliği ve iç tutarlık kanıtları sağlanmıştır. Gelecek araştırmaların bu kanıtları örneğin cinsiyete göre şekilsel, metrik, skalar vb. ölçme değişmezliğine ilişkin kanıtlarla desteklemesi önerilebilir.
3. Bu çalışma ile AGÖ'nün BTTAM uluslararası yükseköğretim öğrencilerinde kullanılmasına yönelik bazı geçerlik ve güvenirlik kanıtları elde edildiğinden bu kanıtlara dayanarak, bu öğrenci grubu ile çalışan yükseköğretim rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri merkezlerinde görevli psikolojik danışmanlar AGÖ'yü kullanarak akademik motivasyon düzeyini arttırmaya yönelik yürütecekleri çalışmaların etkililiğini tespit edebilir; araştırmacılar akademik motivasyonu çeşitli değişkenlerle ilişkileri bağlamında araştırabilecekleri deneysel ve betimsel çalışmalarında kullanabilirler. Örneğin, bu çalışmada Bilgiyi kullanma ve Keşif boyutlarında erkek öğrencilerin kadınlardan anlamlı düzeyde daha düşük motivasyon göstermeleri, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bağlamında bu öğrencilerin risk grubu olarak dikkate alınmasını sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Abe, J. S., & Zane, N. W. (1990). Psychological maladjustment among Asian and White American college students: Controlling for confounds. *Journal of Counseling Psychology, 37*(4), 437-444.
- Ahmadi, A., Ziapour, A., Lebni, J. Y., & Mehedi, N. (2023). Prediction of academic motivation based on variables of personality traits, academic self-efficacy, academic alienation and social support in paramedical students. *Community Health Equity Research & Policy, 43*(2), 195-201.
- Alemdağ, C., Öncü, E., & Yılmaz, A. K. (2014). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik

- motivasyon ve akademik öz-yeterlikleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1), 23-35
- Anaya, G., & Cole, D. G. (2001). Latina/o student achievement: Exploring the influence of student-faculty interactions on college grades. *Journal of college student development*, 42(1), 3-14.
- Atay, B. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının müzik performansı kaygı düzeyleri ve akademik motivasyon düzeylerinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Berthoud, R., & Nazroo, J. (1997). The mental health of ethnic minorities. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 23(3), 309-324.
- Bradley, G. (2000). Responding effectively to the mental health needs of international students. *Higher Education*, 39, 417-433.
- Breslau, J., Kendler, K. S., Su, M., Gaxiola-Aguilar, S., & Kessler, R. C (2005). Lifetime risk and persistence of psychiatric disorders across ethnic groups in the United States. *Psychological Medicine*, 35, 317-327.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çapık, C., Gözüm, S., & Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 26(3), 199-210.
- Çetinkaya-Yıldız, E., Çakır, S. G., & Kondakçı, Y. (2011). Psychological distress among international students in Turkey. *International journal of intercultural relations*, 35(5), 534-539.
- Çiçek, A. (2023). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin Uluslararası Öğrenci Politikası ve Türk Kamu Diplomasine Katkıları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 56-90.
- Demirbilek, N. & Han, F. (2022). Üniversite öğrencilerinde akademik özyeterliğin yordayıcıları olarak akademik motivasyon, sosyal bağlılık ve erteleme eğilimi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24) , 311-324.
- Deniz, Z. (2007). Psikolojik ölçme aracı uyarlama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 1-16.
- Dennis, J. M., Phinney, J. S., & Chuateco, L. I. (2005). The role of motivation, parental support, and peer support in the academic success of ethnic minority first-generation college students. *Journal of College Student Development*, 46(3), 223-236.
- Donche, V., Coertjens, L., van Daal, T., De Maeyer, S., & Van Petegem, P. (2014). Understanding differences in student learning and academic achievement in first year higher education: An integrated research perspective. In D. Gijbels, V. Donche, J. T. E. Richardson, & J. D. Vermunt (Eds.), *Learning patterns in higher education: Dimensions and research perspectives* (pp. 214-231). London, England: Routledge.
- Dörnyei, Z. (2000). Motivation in action: Toward a process oriented conceptualization of student motivation. *British Journal of Educational Psychology*, 70, 519- 538.
- Durmaz, M. (2006). Kişiler arası iletişim ve motivasyon, İzmir: Ege Üniversitesi Basım Evi.
- Durmuş, B., Yurtkoru, S., & Çinko, M. (2011). Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi (7. baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Dursun, S., & Oğuz-Duran, N. (2020). Türk üniversitelerindeki Ahıskalı öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Social Sciences*, (41), 435-450.
- Ekici, D. İ., Kaya, K., & Mutlu, O. (2014). Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi: Uşak ili örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 14-26.
- Erdem, D. (2019). Spor bilimleri fakültesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin

- akademik motivasyon düzeylerinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Eren, E. (2000). Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi, İstanbul: Beta Basım Yayım
- Faircloth, B. S., & Hamm, J. V. (2005). Sense of belonging among high school students representing 4 ethnic groups. *Journal of Youth and Adolescence*, 34, 293-309.
- Field, A. P. (2018). Discovering statistics using IBM SPSS statistics. (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Garson, G. D. (2012). Testing statistical assumptions (2nd ed.). Asheboro, NC: Statistical Associates Publishing.
- Genç Köse, B., Gümüşler Başaran, A., & Kefeli Çol, B. (2024). Depremi yaşayan hemşirelik öğrencilerinin akademik güdülenme ve mesleki tutumları: Vaka-kontrol çalışması. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 11(1), 163-170.
- George, D., & Mallery, P. (2003). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference.11.0 update (4th ed.). Boston, MA:Allyn & Bacon.
- Gökdemir, F., & Yılmaz, T. (2023). Likert tipi ölçekleri kullanma, modifiye etme, uyarlama ve geliştirme süreçleri. *Journal of Nursology*, 26(2), 148-160.
- Gömleksiz, M. & Serhatlıoğlu, B. (2013). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(173), 99-128
- Gu, Q., Schweisfurth, M., & Day, C. (2010). Learning and growing in a 'foreign' context: Intercultural experiences of international students. *Compare*, 40(1), 7-23.
- Güdü, M. D. (2016). Üniversite öğrencilerinin akademik motivasyon profillerinin psikolojik ihtiyaç doyumu, akademik erteleme ve yaşam doyumu ile ilişkisi [Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). Multivariate Data Analysis: Upper Saddle River, NJ: Pearson Education Limited.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Izadi, S., Jouybari, L., Behnampoor, N., Taghavi, A., & Baiky, F. (2014). Academic motivation and associated factors of the Golestan University of Medical Sciences. *Development Strategies in Medical Education*, 1(2), 44-50.
- Karagüven, M. (2012). The adaptation of academic motivation scale to turkish. educational sciences: *Theory and Practice*, 12(4), 2611-2618.
- Karataş, H., & Erden, M. (2012). Akademik motivasyon ölçeğinin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 7(4), 983-1003.
- Kazımoğlu, M., & Duran, N. O. (2019). Türkiye'de üniversite öğrenimi gören Ahıskalı öğrencilerin yaşam doyumlarının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 1070-1094.
- Kemal, N., & Duran, N. O. (2019). Türkiye'de yükseköğretimdeki Ahıskalı öğrencilerin mutluluk ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Kline, P. (1994). An Easy Guide to Factor Analysis. London and New York: Routledge
- Kline, R. B. (2016). Principles and practice of structural equation modeling (4th ed.). New York: Guilford Publications.
- Kocabal, M. & Ceylan, M. (2022). Bilinçli farkındalık, motivasyon ve akademik performans arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erciyes Akademi*, 36(4), 2140-2159

- Koyuncuoğlu, Ö. (2021). An investigation of academic motivation and career decidedness among university students. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 7(1), 125-143.
- Ledoit, O., & Wolf, M. (2004). A well-conditioned estimator for large-dimensional covariance matrices. *Journal of multivariate analysis*, 88(2), 365-411.
- Lin, J. C. G., & Yi, J. K. (1997). Asian international students' adjustment: Issues and program suggestions. *College student journal*, 31(4), 473-512.
- Martini, S., Khan, W. A., & Muttaqiyathun, A. (2023). The influence of training, motivation, and self-efficacy on career planning. *Journal Genesis Indonesia*, 2(02), 54-73.
- Noyens, D., Donche, V., Coertjens, L., Van Daal, T., & Van Petegem, P. (2019). The directional links between students' academic motivation and social integration during the first year of higher education. *European Journal of Psychology of Education*, 34, 67-86.
- OECD "Education at a Glance 2018: OECD Indicators". Paris:OECD Publishing. Erişim: 22 Şubat 2024 <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>
- Oğuz Duran, N., & Muslumoglu, I. (2020). Investigation of Psychological Flourishing and Ostracism Experience Levels of Ahiskan University Students in Turkey. *International Online Journal of Educational Sciences*, 12(2), 101-118.
- Oğuz-Duran, N., Arpağ, B., & Kuşci, İ. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde üniversite son sınıf öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları, akademik motivasyonları, sınav kaygıları ve KPSS'ye yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Eğitim Bilimleri Alanında Yeni Trendler 1 (1. baskı, ss. 1-20). Duvar Publishing.
- Okazaki, S. (2009). Impact of racism on ethnic minority mental health. *Perspectives on Psychological Science*, 4(1), 103-107.
- Özdamar, K. (2016). Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi. Eskişehir: Nisan
- Özdemir, P. A. (2023). Akademik güdülenme ile üniversiteye aidiyet duygusu arasındaki ilişki. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 150-160.
- Özevin, B. (2006). Oyun, dans ve müzik dersine ilişkin motivasyon ölçeği. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26, 28.
- Poyrazli, S., & Grahame, K. M. (2007). Barriers to adjustment: Needs of international students within a semi-urban campus community. *Journal of instructional Psychology*, 34(1), 28-41.
- Poyrazli, S., & Lopez, M. D. (2007). An exploratory study of perceived discrimination and homesickness: A comparison of international students and American students. *The Journal of psychology*, 141(3), 263-280.
- Russell, J., Rosenthal, D., & Thomson, G. (2010). The international student experience: Three styles of adaptation. *Higher education*, 60, 235-249.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67.
- Saracaloğlu, A. S., & Dinçer, I. B. (2009). A study on correlation between self-efficacy and academic motivation of prospective teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 320-325.
- Saracaloğlu, A. S., Kocakuşak, N. Ü., & Eken, M. (2020). Öğretmen adaylarının akademik güdülenme becerilerinin, çalışma alışkanlıklarının, sınav kaygılarının ve başarı güdüllerinin incelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 241-265.
- Schermelleh-Engel, K. & Moosbrugger, H. (2003). Models: tests of significance and descriptive. *Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Sherry, M., Thomas, P., & Chui, W. H. (2010). International students: A vulnerable student

- population. *Higher education*, 60, 33-46.
- Smith, R. A., & Khawaja, N. G. (2011). A review of the acculturation experiences of international students. *International Journal of intercultural relations*, 35(6), 699-713.
- Soysal, S. (2023). Çok boyutlu test yapılarında alfa, tabakalı alfa ve omega güvenirlik katsayılarının karşılaştırılması. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 213-236.
- Steiger, J. H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893-898.
- Syed, M., Walker, L. H., Lee, R. M., Umaña-Taylor, A. J., Zamboanga, B. L., Schwartz, S. J., ... & Huynh, Q. L. (2013). A two-factor model of ethnic identity exploration: Implications for identity coherence and well-being. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 19(2), 143-154.
- Şahin, F. İ. (2023). Beliren yetişkinlik döneminde problemleri cep telefonu kullanımının bağlanma stilleri, umutsuzluk ve akademik motivasyon ile ilişkisinin incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Şeker, S. S. (2017). Müzik eğitimi bölümü öğretmen adaylarının akademik güdülenme ve akademik öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1465-1484.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). Using multivariate statistics (Vol. 6, pp. 497-516). Boston, MA: pearson.
- Taylan, Ş. (2019). Sakarya Üniversitesindeki uluslararası öğrencilerin sorunları [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi (4. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uzun, N., & Keleş, Ö. (2010). Fen öğrenmeye yönelik motivasyonun bazı demografik özelliklere göre değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 561-584.
- Vallerand, R. J., & Bissonnette, R. (1992). Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study. *Journal of Personality*, 60(3), 599-620.
- Vallerand, R. J., Pelletier, L.G., Blais, M. R., Brière, N. M., Senécal, C., & Vallières, E. F. (1992). The academic motivation scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and Psychological Measurement*, 52, 1003-1017.
- Vega, W. A., & Rumbaut, R. G. (1991). Ethnic minorities and mental health. *Annual review of Sociology*, 17(1), 351-383.
- Yaman, S., & Dede, Y. (2007). Öğrencilerin fen ve teknoloji ve matematik dersine yönelik motivasyon düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (52), 615-638.
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F., & Savaşan, F. (2017). Uluslararası öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri ve çözüm önerileri (Sakarya Üniversitesi örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203-254.
- Yenice, N., Saydam, G., & Telli, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 231-247.
- Yiğit, M. C., Öztürk, N., Mayusoh, S., Yücel, M., & Karahan, E. (2024). Hemşirelik öğrencilerinin beyin göçüne yönelik tutumları, akademik güdülenme ve akademik öz-yeterliklerinin belirlenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sağlık Dergisi*, 5(1), 171-182.
- Yurt, E. & Bozer, E.N. (2015). The Adaptation of the academic motivation scale for turkish context. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 14(3), 669-685

Etik Onay

“Akademik Güdülenme leğinin Geçerlik ve Güvenirlik Kanıtlarının Uluslararası ğrenciler İçin İncelenmesi: Türkiye’deki Batı Trakyalı Yükseköğretim ğrencileri rneği” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılacak tüm etik ihlallerde “Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi ve Editörünün” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun yazarlara ait olduğu ve çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu bu çalışmanın yazarları tarafından taahhüt edilmiştir.

Araştırmanın Etik Kurul İzni

Araştırma kapsamında Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan (Karar Tarihi: 24.06.2024; Toplantı: 2022-06; Karar: 26) etik kurul onayı alınmıştır.